

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

*ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 461 60 60, fax +48 22 461 60 61
www.gov.pl/web/rodzina; e-mail: info@mrpips.gov.pl*

DSR-IV.070.18.2020.MF

Warszawa, 9 czerwca 2020 r.

Pani
Anna Szalek
Zastępca Dyrektora
Zespołu Prawa Pracy i Zabezpieczenia
Spolecznego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Odpowiadając na pismo znak: XXXXXXXXXXX z dnia 3 czerwca 2020 r., w sprawie listu Pana XXXXXXXXXXX ze XXXXXXXX, uprzejmie informuję;

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r., poz. 2407, z późn. zm.) prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje:

- 1) obywatelom polskim;
- 2) **cudzoziemcom:**
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizej,
 - e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający dziewięciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
- na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizej krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje powyższym osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Istotne jest jednak, że w identycznej sytuacji prawnej jak cudzoziemcy posiadający fizycznie kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, są cudzoziemcy, którzy takiej adnotacji co prawda na karcie nie posiadają, ale mają prawo do pracy w Polsce, z mocy prawa, na podstawie szczególnych przepisów lub na podstawie zezwolenia na pracę udzielonego na podstawie szczególnych przepisów (co do zasady, zgodnie z art. 244 ust. 1 pkt 11 ustawy o cudzoziemcach, w karcie pobytu wydawanej cudzoziemcowi umieszcza się adnotację „dostęp do rynku pracy” - w przypadku zezwolenia udzielonego cudzoziemcowi, który jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę).

Zasady dostępu cudzoziemców do polskiego rynku pracy i wykonywania przez nich pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określają przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r., poz. 1482 r.) wraz z aktami wykonawczymi do tej ustawy. Zgodnie z art. 87 ust. 1 ww. ustawy cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:

- 1) posiada status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) udzielono mu ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) posiada zezwolenie na pobyt stały w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4a) posiada zgodę na pobyt ze względów humanitarnych;
- 5) posiada zgodę na pobyt tolerowany w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) korzysta z ochrony czasowej w Rzeczypospolitej Polskiej;

- 7) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 8) jest obywatelem państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej;
- 9) jest obywatelem państwa niebędącego stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi;
- 10) jest członkiem rodziny cudzoziemca, o którym mowa w pkt 7-9, lub jest zstępnym małżonka tego cudzoziemca, w wieku do 21 lat lub pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka lub jest wstępnym tego cudzoziemca lub jego małżonka, pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka;
- 11) jest osobą, o której mowa w art. 19 ust. 2-3 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2017 r. poz. 900);
- 12) posiada zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1, art. 126, art. 127 lub art. 142 ust. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach - na warunkach określonych w tym zezwoleniu;
- 13) posiada zezwolenie na pracę oraz przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) na podstawie wizy, z wyjątkiem wizy wydanej w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 1, 22 lub 23 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - b) na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2 lub art. 206 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub na podstawie umieszczonego w dokumencie podróży odcisku stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku był uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub
 - c) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, z wyjątkiem zezwolenia udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 181 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - d) na podstawie wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, lub
 - e) na podstawie dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo obszaru Schengen, lub
 - f) w ramach ruchu bezwizowego.

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ww. ustawy z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę jest zwolniony cudzoziemiec:

- 1) posiadający w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 144, art. 151 ust. 1 lub 2, art. 158 ust. 2 pkt 1 lub 2, art. 161 ust. 2, art. 176 lub art. 186 ust. 1 pkt 3 lub 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 2) będący małżonkiem obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w pkt 1 i ust. 1 pkt 1-6, posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego;

- 3) będący zstępnym, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 8 lit. b, obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz ust. 1 pkt 1-6, posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielone na podstawie art. 159 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 5) przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2 lub art. 206 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub na podstawie umieszczonego w dokumencie podróży odcisku stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku był zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę na podstawie pkt 1-4;
- 6) posiadający ważną Kartę Polaka;
- 7) ubiegający się o udzielenie ochrony międzynarodowej lub będący małżonkiem, w imieniu którego został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem posiadania zaświadczenia wydanego na podstawie art. 35 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) uprawniony do przebywania i wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależącego do Unii Europejskiej lub Konfederacji Szwajcarskiej, który jest zatrudniony przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium tego państwa oraz czasowo delegowany przez tego pracodawcę w celu świadczenia usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9) w stosunku do którego umowy międzynarodowe lub odrębne przepisy dopuszczają wykonywanie pracy bez konieczności posiadania zezwolenia.

W związku z powyższym, o świadczenie wychowawcze, z uwzględnieniem zastrzeżeń/wyjątków wskazanych w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizej), mogą ubiegać się także cudzoziemcy, którzy na posiadanych kartach pobytu (niezależnie od rodzaju/nazwy tytułu pobytowego), nie mają co prawda umieszczonej adnotacji „dostęp do rynku pracy”, ale posiadają prawo dostępu do polskiego rynku pracy na podstawie udzielonego zezwolenia na pracę (odrębnego od samej karty pobytu) lub cudzoziemcy korzystający z dostępu do polskiego rynku pracy na podstawie odrębnych przepisów, zwolnieni z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę z mocy prawa – tj. w szczególności ww. cudzoziemcy.

Istotne jest również, że z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, tj. z dniem 1 maja 2014 r., zgodnie z art. 507 ww. ustawy, udzielone na podstawie dotychczasowych przepisów zezwolenia na osiedlenie się – stały się zezwoleniami na pobyt stały. Pobyt stały daje zaś dostęp do rynku pracy i tym samym cudzoziemcy o takim statucie pobytowym mają prawo ubiegać się o świadczenie wychowawcze.

W związku z powyższym, jeżeli odpowiednie przepisy dotyczące cudzoziemców dają cudzoziemcowi prawo do legalnego pobytu na terytorium RP i prawo dostępu do polskiego rynku pracy (np. w okresie oczekiwania na zakończenie procedury wydania docelowej karty pobytu) wówczas, niezależnie od posiadanego dokumentu pobytowego cudzoziemiec ten ma prawo do świadczenia wychowawczego oraz świadczeń rodzinnych, jeżeli spełnione są pozostałe warunki do przyznania prawa do tych świadczeń.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie jest organem ustalającym prawo do świadczenia wychowawczego w indywidualnych sprawach, ani nie posiada uprawnień do dokonywania wiążącej wykładni przepisów prawa.

Ustalenie, czy cudzoziemiec ubiegający się o świadczenie wychowawcze spełnia ww. warunki (w szczególności warunek dostępu do polskiego rynku pracy), należy do gminnego organu właściwego, tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta lub upoważnionego kierownika/pracownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, który rozstrzyga indywidualną sprawę.

Od decyzji odmownej dotyczącej świadczenia wychowawczego stronie przysługuje odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, które składa się w terminie i trybie wskazanym w pouczeniu decyzji.

Ponadto, strona niezadowolona ze sposobu załatwienia sprawy może złożyć skargę na działalność organu właściwego. Zgodnie z art. 229 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej jest wojewoda - realizacja świadczenia wychowawczego jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Olgierd Podgórski
Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej

*/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/*